

BAMBLE SPAREBANK

Basel II

PILAR III

31.12.2015

Informasjon i samsvar med kravene i
kapitalkravsforskriftens del IX (Pilar 3)

INNHOLDSFORTEGNELSE

INFORMASJON I SAMSVAR MED KRAVENE I KAPITALKRAVSFORSKRIFTENS DEL IX (PILAR 3)	1
1. Innledning og formål med dokumentet	3
2. Konsolidering	4
2.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv.....	4
3. Kapitalkrav	4
3.1 Ansvarlig kapital og kapitalkrav	4
3.2 Bufferkrav.....	6
3.3 Uvektet kjernekapitalandel.....	6
4. Kredittrisiko og motpartsrisiko	7
4.2 Engasjementer fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder	8
4.3 Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid	8
4.4 Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier.....	9
4.5 Endringer i nedskrivninger og avsetninger på garantier.....	10
4.6 Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål	10
4.7 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav	11
4.8 Motpartsrisiko knyttet til derivater.....	12
5. Egenkapitalposisjoner.....	12
6. Renterisiko	12
7. Styring og kontroll av risiko.....	13
7.1 Innledning.....	13
7.2 Organisering og ansvar.....	14
7.3 Risikoområder.....	15

1. INNLEDNING OG FORMÅL MED DOKUMENTET

Dette dokumentet gir en presentasjon av risiko- og kapital situasjon i **BAMBLE SPAREBANK**. Dokumentet skal dekke de spesifikke krav om offentliggjøring av finansiell informasjon i kapitalkravsforskriftens del IX (Pilar III) som pålegges banken i nytt kapitaldekningsregelverk (Basel II).

Det nye kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

Pilar I: Minimumskrav til ansvarlig kapital

De metodene som banken bruker ved beregning av minimumskravene for henholdsvis kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko er vist i figuren nedenfor

Type risiko	Valgt metode
Kredittrisiko	Standard
Markedsrisiko	Standard
Operasjonell risiko	Basis

Bruk av standardmetoden ved beregning av kredittrisiko betyr at banken benytter standardiserte, myndighetsbestemte risikovekter ved beregning av kapitalkravet. Bruk av basismetoden på operasjonell risiko innebærer at kapitalkravet beregnes i forhold til inntekt siste tre år. Bankens bruk av basismetoden på operasjonell risiko har ikke handelsportefølje og beregning av markedsrisiko under pilar I er derfor ikke aktuelt.

Pilar II: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Banken skal ha en prosess for å vurdere samlet kapitalbehov i forhold til risikoprofil samt en strategi for å vedlikeholde sitt kapitalnivå. Tilsynsmyndighetene skal overvåke og evaluere bankens interne vurdering av kapitalbehov og tilhørende strategi. Tilsynet skal sette i verk passende tiltak dersom de ikke anser prosessen for å være tilfredsstillende.

Pilar III: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

Formålet med Pilar III er å supplere minimumskravene i Pilar I og den tilsynsmessige oppfølgingen i Pilar II. Pilar III skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet, herunder analytikere og investorer, å vurdere bankens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll.

Informasjonen skal offentliggjøres og oppdateres minimum årlig. For øvrig er banken pålagt å offentliggjøre informasjon som anses egnet til å påvirke beslutningen til brukere av informasjonen i forbindelse med økonomiske forhold, senest 30 dager etter at banken er eller burde vært klar over forholdet. Informasjonen skal offentliggjøres på Internett, og skal være tilgjengelig i minst fem år fra tidspunkt for offentliggjøring.

Banken inngår ikke i rapporteringspliktig konsern slik at all rapportering er på banknivå.
Alle tall i dokumentet er per 31. desember 2015 med mindre annet fremgår av teksten.

2. KONSOLIDERING

2.1 Oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper mv

Tabellene gir en oversikt over datterselskaper, tilknyttede selskaper eller felleskontrollert virksomhet, selskaper hvor investeringen er fratrukket i ansvarlig kapital:

Selskaper hvor investeringen er fratrukket i ansvarlig kapital

Navn	Antall aksjer	Bokført verdi	Eierandel	Andel av stemmerett	Forretningskontor
Bamble Eiendom AS	1000	1010	100 %	100 %	Bamble
Grenland Eiendomsmegling AS	204	209	51 %	51 %	Bamble
Ruber Eiendom AS	400	1000	100 %	100 %	Bamble

3. KAPITALKRAV

3.1 Ansvarlig kapital og kapitalkrav

Bankens kapital består, som det fremgår av tabellen under, av alle kapitalklasser

- Sparebankens fond
- Egenkapitalbevis hvor vi emiterte MNOK 4,6 i 2015. EK-bevisene ga en avkastning på kr. 6,60 per bevis i 2015, hvorav kr. 6,00 ble utbetalt som direkteutbytte.
- Fondsobligasjonslån. Bankens fondsobligasjonslån innenfor 15 % av kjernekapital har step-up i 2016. I henhold til nye regler ble lånet avkortet som kjernekapital fra 2015. Rentebetingelser er 3 mndr. NIBOR + 120 pkt. Bankens fondsobligasjonslån på MNOK 60 er innenfor nye regler. Lånet er evigvarende, men med call-opsjon etter 5 år. Rentebetingelser er 3 mndr. NIBOR + 470 pkt.
- Ansvarlig lån

Tabellen nedenfor viser beregningsgrunnlag for kredittrisiko fordelt på de enkelte engasjementskategoriene slik disse er definert i kapitalkravsforskriften. I tillegg vises kapitalkrav for motpartsrisiko og operasjonell risiko og samlet beregningsgrunnlag

Spesifikasjon av ansvarlig kapital (tall i tusen NOK), minimumskrav til ansvarlig kapital (beløp i tusen kroner) og beregning

Kapitaldekning

Sparebankens fond	313.434
Gavefond	2.770
Egenkapitalbevis	46.796
Utbyttefond/Overkursfond	801
Sum egenkapital	363.801
Fradrag for overfinansiert pensjonsforpliktelse	
Fradrag for immaterielle eiendeler	0
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-24.993
Sum ren kjernekapital	338.808
Fondsobligasjoner innenfor 15 % av kjernekapital	27.986
Fondsobligasjoner innenfor 35 % av kjernekapital	60.000
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-18.745
Sum kjernekapital	69.241
Ansvarlig lånekapital	40.000
Ansvarlig kapital omfattet av overgangsbestemmelser	10.500
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-19.379
Sum tilleggskapital	31.121
Netto ansvarlig kapital	439.170

Eksponeringskategori (beregningsgrunnlag etter risikovekt)	Kapitalkrav	Beregningsgrunnlag
Stater og sentralbanker		0
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	1	12
Offentlige foretak	0	
Multilaterale utviklingsbanker	0	
Internasjonale organisasjoner	0	
Institusjoner	1.855	23.184
Foretak	19.874	248.431
Massemarkedsengasjementer	0	0
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	131.171	1.639.635
Forfalte engasjementer	6.734	84.169
Høyrisiko-engasjementer	0	
Obligasjoner med fortrinnsrett	2.146	26.828
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	0	
Andeler i verdipapirfond	3.740	46.752
Egenkapitalposisjoner	4.061	50.764
Øvrige engasjementer	11.480	143.506
CVA-tillegg		
Sum beregningsgrunnlag for kredittrisiko	181.062	2.263.281
Beregningsgrunnlag for operasjonell risiko	13.456	168.206
Beregningsgrunnlag for motpartsrisiko		
Sum beregningsgrunnlag	194.519	2.431.487
Kapitaldekning i %	18,06 %	
Kjernekapitaldekning	16,78 %	
Ren kjernekapitaldekning i %	13,93 %	

3.2 Bufferkrav

Banken har per 31.12.2015 et kombinert kapitalbufferkrav på kr 157,8 millioner:

Buffertype		Krav til ren kjernekapital pr 31.12.2015 i mill kr
Bevaringsbuffer	2,50 %	60,8
Systemrisikobuffer	3,00 %	72,9
Motsyklisk buffer	1,00 %	24,1
Kombinert bufferkrav		157,8

Banken har 229,4 millioner i ren kjernekapital tilgjengelig til å dekke det kombinerte kapitalbufferkravet.

3.3 Uvektet kjernekapitalandel

Uvektet kjernekapitalandel regnes ut fra beregnet kjernekapital med og uten overgangsordninger delt på engasjementsbeløp for balanseførte og ikke balanseførte poster i kapitaldekningsoppgaven, justert for konverteringsfaktorer (iht i CRR artikkel 429, nr 10), og engasjementsbeløp for derivater og gjenkjøpsavtaler som ikke er balanseført.

Uvektet kjernekapitalandel	
Uvektet kjernekapitalandel (Kapital som kvalifiserer som kjernekapital)	6,36 %
Uvektet kjernekapitalandel (Inkludert kjernekapital omfattet av overgangsregler)	7,53 %

4. KREDITTRISIKO OG MOTPARTSRISIKO

4.1 Definisjon av mislighold og metode for beregning av nedskrivninger

Utlån til kunder er vurdert til amortisert kost. Etableringsgebyrer som belastes kunden ved låneopptak, inntektsføres direkte. Alle engasjementer blir fulgt opp ved månedlig gjennomgang av restanselister, overtrekkslister og oppfølging av risikoklassifiseringssystemet.

Et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalte terminer på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt eller innskuddskonti ikke er innekket innen 90 dager etter at rammekreditten eller kontoen ble overtrukket. Tapsutsatte lån er lån som ikke er misligholdt, men hvor kundens økonomiske stilling innebærer sannsynlighet for tap på et senere tidspunkt. Konstaterte tap på engasjementer er tap som regnes som endelige.

Nedskrivning på enkelte lån og grupper av lån foretas i de tilfeller det foreligger objektive bevis for verdifall. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs bokføring. Nedskrivningen beregnes som differansen mellom utlånets bokførte verdi og nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer, neddiskontert med utlånets opprinnelige effektive rentesats. Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses vesentlige. Vesentlige og spesielt utsatte engasjementer gjennomgås kvartalsvis. Spesielt fokusert er engasjementer kategorisert som høy risiko. Der de vurderte sikkerheter åpenbart ikke dekker engasjementet, blir det vurdert nedskrivning ved mislighold. Slike vurderinger blir alltid foretatt når misligholdet har lengre varighet enn 90 dager. Når det gjelder vurdering av sikkerheter på panteobjekter ved individuelle nedskrivninger, verdsettes disse til antatt virkelig verdi på antatt tidspunkt for realisasjon eller egen overtagelse av sikkerheter.

Individuelle nedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen, og periodens endringer i vurdert verdi resultatføres som tap på utlån og garantier. Gruppenedskrivning omfatter bankens vurdering av grunnlaget for verdifall på grupper av utlån med tilnærmet like risikoegenskaper. Her inngår også utlån vurdert for individuell nedskrivning, men hvor objektive bevis for verdifall ikke er påvist. Bankens modell for beregning av gruppevis nedskrivninger er utarbeidet av Eika Gruppen og benyttes av alle bankene tilsluttet denne. Modellen baseres på historisk tapsnivå siste 4 år fordelt på 3 risikonivå i banken. Dette sammenholdes med bankens portefølje på de ulike risikonivåer og gir et anslag på nivå for gruppevis avsetninger.

Gruppenedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen, og periodens endringer i vurdert verdi resultatføres som tap på utlån og garantier.

4.2 Engasjementer fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp etter individuelle nedskrivninger fordelt på engasjementstyper, typer av motparter og geografiske områder.

Engasjementer per 31.12 fordelt på engasjementstyper, geografiske områder og typer av motparter (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Utlån og fordringer	Ubenyttede rammer	Garantier	Sum
Personkunder	3.011.084	199.474	5.817	3.216.375
Primærnæringer	34.326	5.755	150	40.231
Industri	77.065	8.787	2.671	88.523
Bygg og anlegg	103.818	15.427	22.798	142.043
Eiendomsdrift	373.586	23.126	6.796	403.508
Varehandel, overnatting, servering	75.893	10.960	4.465	91.318
Transport	32.275	1.622	4.908	38.805
Finansiering, forsikr., faglig og tekn. tjen. yt.	42.826	5.571	314	48.711
Øvrige næringer	126.323	14.934	1.864	143.121
Eika BoligKreditt			83.778	83.778
Sum	3.877.196	285.656	133.561	4.296.413
Bamble	1.986.714	143.047	22.658	2.152.419
Garanti Eika Boligkreditt			83.778	83.778
Porsgrunn	690.652	54.712	7.327	752.691
Skien	378.315	35.516	7.032	420.863
Telemark ellers	101.161	20.627	12.355	134.143
Oslo	213.050	9.294	0	222.344
Øvrige fylker	507.304	22.459	411	530.174
Sum	3.877.196	285.655	133.561	4.296.412
Gjennomsnitt ²	3.718.009	266.479	159.986	4.144.473

4.3 Engasjementer fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid

Matrisen viser beløp for ulike engasjementstyper fordelt på løpetid.

Engasjementstyper	Inntil 1 måned	1-3 måneder	3-12 måneder	1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Sum
Kontanter og fordringer på sentralbanker	88.539	0	0	0	0	11.725	100.264
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	61.733	0	0	0	1.000	0	62.733
Utlån og fordringer på kunder	29.745	41.283	316.476	932.349	2.557.343	-36.296	3.840.900
Obligasjoner og sertifikater	0	0	24.333	392.763	9.732	0	426.828
Øvrige eiendelsposter	9.718	0	0	0	3.916	337.352	350.986
Ubenyttede rammer	0	0	86.181	0	199.474	0	285.655
Garantier	0	0	0	133.561	0	0	133.561
Sum	189.735	41.283	426.990	1.458.673	2.771.465	312.781	5.200.927

4.4 Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier

Matrisen viser misligholdte utlån og individuelle nedskrivninger på utlån samt avsetninger på garantier fordelt på typer av motparter.

Type motpart	Misligholdte engasjementer	Engasjementer med nedskrivninger	Samlede nedskrivninger ¹	Bokførte tap siste år	Garantier med avsetning ²	Avsetninger på garantier
Personkunder	6.487	5.578	6.647	-4		
Primærnæringer	0					
Industri	0					
Bygg og anlegg	32	148	450	70	0	0
Eiendomsdrift	41.534	19.078	8.880	2.499		
Varehandel, overnatting, servering	233	2.452	724	757		
Transport	1.649	0	783	-1.918		
Finansiering, forsikr., faglig og tekn. tjen. yt.	1.634	0	1.294	2.038		
Øvrige næringer	114	9.985	7.518			
Eika BoligKreditt						
Sum	51.683	37.241	26.296	3.442	0	0

4.5 Endringer i nedskrivninger og avsetninger på garantier

Endringer i nedskrivninger på individuell utlån og avsetninger på garantier siste år (beløp i tusen kroner)			
	Utlån	Garantier	Sum
Inngående balanse	30.526	0	30.526
+Økte nedskrivninger på individuelle utlån/ avsetninger på garantier	2.725	0	2.725
+Nye nedskrivninger på individuelle utlån/ avsetninger på garantier	2.820	0	2.820
-Konstatert tap på tidligere individuelle nedskrivninger/avsetninger på garantier	-6.037	0	-6.037
-Tilbakeføring på tidligere individuelle nedskrivninger/avsetninger på garantier	-3.738	0	-3.738
Utgående balanse	26.296	0	26.296
Endringer i nedskrivning på grupper av utlån siste år (beløp i tusen kroner)			
Inngående balanse	7.625		
+/- Periodens nedskrivninger på grupper av utlån	2.375		
Utgående balanse	10.000		
Årets nedskrivninger og gjenvinning på tidligere års nedskrivninger (beløp i tusen kroner)			
	Utlån	Garantier	Sum
Periodens endring i individuelle nedskrivninger/avsetninger	-4230	0	-4230
Periodens endring i gruppenedskrivninger	2375	0	2375
Periodens konstaterte tap som det tidligere år er foretatt individuell nedskrivning for	7049	0	7049
Periodens konstaterte tap som det tidligere år ikke er foretatt individuell nedskrivning for	713	0	713
Periodens inngang på tidligere års konstaterte tap	-90	0	-90
Periodens tapskostnad	5817	0	5817

4.6 Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsformål

Banken har pr. rapporteringstidspunktet ingen engasjementer hvor ratingen påvirker kapitaldekningen.

4.7 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v. ved fastsettelse av kapitalkrav

Matrisen viser samlet engasjementsbeløp før og etter at det er tatt hensyn til sikkerheter samt engasjementsbeløp som er fratrukket den ansvarlige kapitalen.

Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheter m.v ved fastsettelsen av kapitalkrav (beløp i tusen kroner)

Engasjementskategorier	Engasjementsbeløp før sikkerheter	Engasjementsbeløp etter sikkerheter	Fratrukket den ansvarlige kapitalen	Benyttede ratingbyråer	Andel sikret med pant ¹	Andel sikret med garantier ¹
Stater og sentralbanker	88.539	88.539				
Lokale og regionale myndigheter	120	120				
Offentlig eide foretak						
Multilaterale utviklingsbanker	48.120	48.120				
Internasjonale organisasjoner						
Institusjoner	116.278	116.278	-63.116			
Foretak	332.488	305.034				1.607
Massemarkedsengasjementer						
Engasjementer med pantesikkerhet i bolig	3.828.700	3.827.647			3.255.400	
Forfalte engasjementer	67.177	61.183				
Høyrisiko-engasjementer						
Obligasjoner med fortrinnsrett	268.276	268.276				
Andeler i verdipapirfond	203.444	203.444				
Egenkapitalposisjoner	113.880	113.880				
Øvrige engasjementer	166.884	163.433				49
Sum	5.233.906	5.195.954	-63.116	0	3.255.400	1.656

¹ Her tas kun hensyn til garantier og pant som har betydning for beregning av kapitalkrav. Andel regnet av engasjementsbeløp før sikkerheter.

Hovedtyper av pant som benyttes for kapitaldekningsformål er pant i bolig og fritidseiendom. Garantier har i liten grad betydning for kapitaldekningen. I noen tilfeller benyttes garantier fra banker eller regionale myndigheter. Banken benytter ikke kredittderivater.

Det tas ikke hensyn til motregningsadgang ved beregning av kapitalkrav. Verdivurdering av sikkerheter tar utgangspunkt i 85 % av sikkerhetens markedsverdi for boligpant. Øvrige panteobjekter vil verdivurderes til 85 % av markedsverdi eller lavere.

Verdivurdering av boligeiendommer oppdateres ved vesentlige endringer i markedet, og minst hvert tredje år.

Det tas hensyn til konsentrasjonsrisiko i bankens ICAAP, likevel slik at konsentrasjonsrisiko som følge av konsentrasjon av typer av sikkerheter ikke eksplisitt tilordnes kapitalbehov.

4.8 Motpartsrisiko knyttet til derivater

Samlet engasjementsbeløp hvor det beregnes kapitalkrav for motpartsrisiko utgjorde Mill NOK 0 (engasjementsbeløp før sikkerhetsstillelse og konverteringsfaktor).

Banken har per nyttår en renteswap på MNOK 30 for å sikre bankens portefølje av fastrentelån. Swap'en har ikke positiv verdi p.t.

5. EGENKAPITALPOSISJONER

Matrisen under viser egenkapitalposisjoner fordelt etter om de holdes for gevinstformål eller strategisk formål. Matrisen viser også type verdipapir og bokført verdi, virkelig verdi, realisert gevinst/tap siste år og hvor mye av dette som er medregnet i hhv kjernekapital og tilleggskapital.

Aksjer og andeler klassifiseres som omløpsportefølje eller som anleggspportefølje. Instrumentene er vurdert etter laveste verdis prinsipp. Urealisert verdiendring i porteføljene resultatføres. Bankens plasseringer i rentefond rapporteres som andre aksjer og andeler.

Egenkapitalposisjoner (beløp i tusen kroner)

Beløp i tusen kroner	Bokført verdi	Virkelig verdi	Realisert gevinst/ -tap i perioden	Urealisert gevinst/ -tap	Herav medregnet i kjernekapital ¹	Herav medregnet i tilleggskapital ¹
Aksjer og andeler - gevinstformål						
- børsnoterte aksjer	2.694	2.694	-203	-1.272	0	0
- andre aksjer og andeler, inkl rentefond	226.829	234.777	4.648	-1.192	3.456	3.456
Aksjer og andeler - strategisk formål						
- børsnoterte aksjer						
- andre aksjer og andeler	87.605	87.605	17	0	17	17

1 "Herav" sikter til urealiserte gevinster/tap

6. RENTERISIKO

Renterisikoen oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldspostene har ulik gjenstående rentebindingstid. I banken er renterisikoen i hovedsak knyttet til fastrente utlån, obligasjonsporteføljen og fastrente innlån, men øvrige utlånsprodukter og innskuddsproduktene vil ha en viss effekt pga gjeldene varslingsfrister ved renteendringer.

Bankens styre har vedtatt rammer for den totale renterisikoen. Banken styrer renterisikoen mot det ønskede nivå gjennom rentebindingen på plasseringer og innlån, samt ved bruk av rentederivater. Bankens renterisiko er å anse som lav.

Renterisiko måles og rapporteres kvartalsvis til styret gjennom beregning av effekten på instrumentenes virkelige verdi av en renteendring hvor hele rentekurven forutsettes å parallellforskyve seg med 1 prosentpoeng.

Renterisiko	
	Renterisiko i tusen kroner ¹
Eiendeler	
Utlån til kunder med flytende rente	4.400
Utlån til kunder med rentebinding	800
Rentebærende verdipapirer	1.400
Øvrige rentebærende eiendeler	-
Gjeld	
Innskudd med rentebinding	-
Andre innskudd	-3.500
Verdipapirgjeld	-1.700
Øvrig rentebærende gjeld	-200
Utenom balansen	
Renterisiko i derivater	-600
Sum renterisiko	600

7. STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

7.1 INNLEDNING

God risiko- og kapitalstyring er et sentralt virkemiddel i bankens verdiskapning. Styret i **BAMBLE SPAREBANK** har en målsetting om at bankens risikoprofil skal være lav til moderat.

BAMBLE SPAREBANK har etablert en ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) prosess for å vurdere bankens kapitalbehov. Prosessen skal være fremoverskuende, dette innebærer at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til bankens nåværende og fremtidige risikoprofil. Det er derfor et overordnet prinsipp at banken i denne prosessen tar hensyn til dagens eksponering + planlagte strategiske endringer. Bankens foretar også en stresstest av effekten på kapitaldekningen ved et alvorlig økonomisk tilbakeslag. Styret i banken godkjenner utforming og metodevalg for kapitalbehovsvurderinger og stresstester. Bankens har vedtatt et minimumsnivå for kapital som skal gjenspeile bankens samlede risikotoleranse. Vurderingen er basert på beregnet kapitalbehov, offentlige krav og markedets forventninger. Det er etablert et sett av handlingsregler, hvor det fremgår hvilke tiltak som skal iverksettes ved ulike nivåer av faktisk kapital.

Modellen som benyttes er utarbeidet av Eika ViS og er en restrisikomodel basert på standardmetoden, som baserer seg på å identifisere de risikoer som ikke er dekket av minstekravet. Modellen omfatter i tillegg nødvendige arbeidsprosesser, instruksjoner, beregninger og øvrige dokumenter som anses nødvendige for å etablere en tilstrekkelig ICAAP prosess. Nødvendig utvikling og tilpasning i egen bank er gjennomført i samarbeid med andre lokale Eika banker

Risiko- og kapitalstyringen i banken tar utgangspunkt i det definerte strategiske målbildet slik dette fremkommer gjennom strategiplanen. Banken har etablert egne risikostrategier for hvert område, og det er konkretisert styringsmål og rammer for det enkelte risikoområde. Disse strategiene revurderes minst årlig i sammenheng med bankens øvrige planprosess.

Styringsmål og rammer nedfelt i bankens risikostrategier skal bidra til å sikre bankens lønnsomhet både på kort og lang sikt. Hensikten er å unngå for store risikokonsentrasjoner i virksomheten. Konsentrasjoner som ved en ugunstig utvikling kan bidra til å true bankens lønnsomhet og soliditet.

7.2 ORGANISERING OG ANSVAR

Ansvar for og gjennomføring av bankens risikostyring og kontroll er delt mellom bankens styre, ledelse og operative enhet.

Styret

Har ansvar for å påse at banken har en ansvarlig kapital som er tilstrekkelig ut fra ønsket risiko (risikotoleranse) og bankens virksomhet, samt sørge for at banken er tilstrekkelig kapitalisert ut fra regulatoriske krav. Styret fastsetter de overordnede målsettingene relatert til risikoprofil og avkastning. Styret fastsetter videre de overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risikostyringen i banken, samt etiske regler som skal bidra til en høy etisk standard.

Banksjef

Har ansvaret for den overordnede risikostyringen, herunder ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringssystemer i banken, og at risikoeksponeringen overvåkes. Banksjef er videre ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Risk Manager

Banken har etablert en Risk Manager rolle som er ansvarlig for overvåking og rapportering av risiko til styret periodisk. Rollen er uavhengig av bankens administrasjon og kan rapportere direkte til styret ved behov.

Alle ledere

Har ansvar for å styre risiko og sikre god intern kontroll innenfor eget område i tråd med bankens vedtatte risikoprofil. For å sikre god økonomisk og administrativ styring, skal den enkelte leder ha nødvendig kunnskap om vesentlige risikoforhold innenfor eget område.

Revisor

Banken har ikke intern revisjon. Bankens ekstern revisor etterprøver om rutiner og retningslinjer etterleves, samt vurderer om bankens modellverk knyttet til risiko- og kapitalstyring gir et riktig uttrykk for bankens samlede risiko- og kapital situasjon. Ekstern revisor utarbeider årlig en uavhengig bekreftelse av bankens intern kontroll som også inneholder vurdering av bankens kapitalanalyse (ICAAP).

7.3 RISIKOOMRÅDER

Banken eksponeres for ulike typer risiko. De viktigste er:

Kredittrisiko	Er risikoen for tap som følger av kunders eller andre motparters evne og vilje til å oppfylle sine forpliktelser
Likviditetsrisiko	Er risikoen for ikke å være i stand til å innfri forpliktelser eller ikke evne å finansiere eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlige økte kostnader.
Markedsrisiko	Er risikoen for tap som følge av endringer i observerbare markedskurser som renter, verdipapirkurser og valutakurser
Operasjonell risiko	Er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.
Forretningsrisiko	Er risikoen knyttet til uventede inntekts- og kostnadssvingninger. Risikoen kan være knyttet til konjunktursvingninger eller endret kundeferd.
Omdømmerisiko	Er risikoen for svikt i inntjening og tilgang på funding på grunn av sviktende omdømme hos kunder, motpartar og/eller myndigheter.
Strategisk risiko	Er risikoen for tap som følge av feilslåtte strategiske satsninger